

МЕТОД ПРОЕКТУ ЯК ОДНА З СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ МЕТОДИК НАВЧАННЯ КУРСАНТІВ

У статті здійснено аналіз наукових думок вчених щодо ефективності використання у вищих проектно-орієнтованого навчання. Розглянуто наукові підходи до використання методу проекту як однієї з ефективних новітніх методик у навчальному процесі і вихованні соціально активної особистості. Досліджено, що проектна діяльність курсантів є важливим компонентом системи ефективної освіти та нестандартним способом організації освітніх процесів через активні способи дії (збір інформації, систематизація, аналіз, синтез, вибір оптимального варіанта, прийняття рішень, прогнозування, планування), спрямованих на реалізацію особистісно-орієнтованого підходу в навчанні у вищому навчальному закладі. Наведено класифікацію, структуру проекту та показники оцінювання.

Ключові слова: проектно-орієнтоване навчання; метод проекту; освітня технологія; особистісно-орієнтований підхід; структура проекту; курсанти.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку нашого суспільства як ніколи зросла соціальна потреба в нестандартно мислячих творчих особистостях. Зростає потреба у фахівцях з творчим і розвиненим мисленням, з вміннями конструювати, оцінювати, раціоналізувати. Вирішення цих проблем багато у чому залежить від змісту і методики навчання майбутніх фахівців.

У сучасних умовах глобалізації та конвергенції освітніх ринків і становлення загальноосвітнього простору висока якість освіти міцно асоціюється з основними напрямками Болонського процесу: академічною мобільністю, визнанням дипломів, введенням кредитних систем, інваріативними технологіями навчання.

Традиційна підготовка фахівців, орієнтована на формування знань, умінь і навичок під час навчання, все більше відстає від сучасних вимог. Основою освіти на сучасному етапі реформування освіти повинні стати не стільки навчальні дисципліни, скільки способи мислення і діяльності.

Зміни у сфері освіти України зумовлюють необхідність переосмислення теоретичних підходів та практики роботи вищих навчальних закладів і впровадження нових підходів і методик у вищій школі.

У ст. 65 Закону України «Про вищу освіту» зазначено, що «основною метою наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності у вищих навчальних закладах є здобуття нових знань шляхом проведення наукових досліджень і розробок та їх спрямування на створення і впровадження нових конкурентоспроможних технологій, підготовки фахівців інноваційного типу» [1].

Одним із шляхів реалізації даної мети є розвиток та впровадження у навчальний процес педагогічних інновацій, нових методик навчання та виховання. Метод проекту (проектно-орієнтоване навчання) є одним з таких інноваційних методів навчання. Засновниками методу проектів вважаються

американські педагоги Дж. Дьюї, У. Кілпатрик, Е. Коллінгс [3, 4, 5]. Біля витоків методу проекту стояли радянські вчені-педагоги С. Т. Шацький, Б.В. Ігнат'єв, Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркін, І.С. Якиманська [7, 12, 13,14]. Вивченню проектно-орієнтовного навчання присвячені праці українських вчених Беха І., Олексюка О., Пехоти О., Сердюка О., Чобітька М., Ставицького А. [2, 8, 9, 10, 11].

Мета статті. Обґрунтувати використання методу проекту як однієї з ефективних новітніх методик у навчальному процесі і вихованні соціально активної особистості.

Виклад основного матеріалу. Метод проектів – новітня освітня технологія, спрямована на здобуття студентами знань у тісному зв'язку з реальною життєвою практикою, формування у них специфічних умінь і навичок завдяки системній організації проблемно-орієнтованого навчального пошуку.

Метод проектів завжди орієнтований на самостійну роботу курсантів (студентів) – індивідуальну, групову, парну, яка виконується протягом певного часу. Цей метод органічно поєднується з груповим підходом до навчання. Якщо говорити про метод проектів як педагогічну технологію, то вона включає у себе сукупність дослідницьких, пошукових, проблемних методів, творчих за своєю суттю.

Метод проектів виник у другій половині ХІХ ст. у школах США. Ґрунтується на теоретичних концепціях прагматичної педагогіки, докладне висвітлення отримав у працях американських педагогів Дж. Дьюї, У. Х. Кілпатрика і Е. Коллінгс [4, 5, 6].

У Росії на метод проектів звернув увагу в 1905 році відомий російський педагог С. Т. Шацький [12, с. 91]. Він розкрив основні складові даного методу, а саме:

- реальний досвід учня, який має бути виявлений педагогом;
- організаційний досвід самого педагога;
- пізнання накопиченого людством досвіду (готові знання);
- вправи, які надають учням конкретних навичок.

Метод проектів, на думку С. Т. Шацького, є такою формою організації навчальної роботи, за якої учні планують ті чи інші практичні роботи (проекти) і під час виконання здобувають необхідні знання та навички. При цьому проектна діяльність повинна відповідати таким умовам: 1) проекти, повинні бути пов'язані з ґрунтовним розумінням сенсу, умов і організації праці; 2) знання в проектній діяльності є одним із засобів вдалого виконання практичної роботи (проекту); 3) робота під час проекту повинна виявляти цікавість, насагу до роботи, бажання здобути нові знання [13, с. 55].

У СРСР у перші роки радянської влади метод проектів частково застосовувався у практиці деяких масових шкіл. Був засуджений постановою ЦК ВКП (б) від 5 вересня 1931 «Про початкову і середню школу» і надалі в практиці радянської школи не застосовувався [3].

Найбільш повно класифікація проектів представлена в навчальному посібнику Е.С. Полата, М.Ю. Бухаркіна [7]. Вона може бути застосована до

проектів, що використовуються у викладанні будь-якої навчальної дисципліни. У даній класифікації за кількома критеріями виділяються такі різновиди проектів: 1. За методом: дослідні, творчі, прикладницькі, ігрові, інформаційні, практико-орієнтовані. 2. За характером координування проекту: з явною координацією, з прихованою координацією. 3. За характером контактів: внутрішні (регіональні), міжнародні. 4. За кількістю учасників: особистісні (індивідуальні), парні, групові. 5. За тривалістю проведення: короткострокові, середньої тривалості, довгострокові.

Основною метою методу проектів є надання учням можливості самостійного придбання знань у процесі вирішення практичних завдань або проблем, які вимагають інтеграції знань з різних предметних областей. Вчителю в проекті відводиться роль координатора, експерта, додаткове джерело інформації. В основі методу проектів лежить розвиток пізнавальних навичок учнів, умінь самостійно конструювати свої знання, умінь орієнтуватися в інформаційному просторі, розвиток критичного мислення. Метод проектів завжди орієнтований на самостійну діяльність учнів – індивідуальну, парну або групову, яку учні виконують протягом певного відрізка часу. Цей підхід органічно поєднується з груповим (cooperative learning) підходом до навчання. Метод проектів завжди припускає рішення якоїсь проблеми, яка передбачає, з одного боку, використання різноманітних методів, засобів навчання, а з іншого – інтегрування знань, умінь з різних галузей науки, техніки, технології, творчих областей. Результатом виконаних проектів повинні бути: якщо це теоретична проблема, то конкретне її рішення; якщо практична – конкретний результат, готовий до впровадження [7].

Сьогодні українськими вченими пропонується кілька варіантів класифікації проектів, а саме:

- за складом учасників (колективні, малі, індивідуальні);
- за методом або видом діяльності, яка домінує у проекті: дослідницькі, творчі, ігрові, інформаційні, практично орієнтовані;
- за терміном реалізації;
- за змістовим аспектом проекту – літературно-творчі, природничо-наукові, екологічні, культурологічні, спортивні тощо.

До обов'язкових структурних елементів проекту відносяться: мета проекту – результат (стаття, реферат, доповідь, відеоматеріали тощо); предмет інформаційного пошуку – поетапність пошуку із визначенням результатів - аналітична робота над зібраними фактами (висновки, корекція), у разі потреби подальший пошук інформації (аналіз нових даних, висновки, оформлення результатів) [8, 9, 10, 11].

Наводимо приклад проекту на тему: «Onlenc – вбиває реальність» зі структурним аналізом:

1. Вибір теми проекту, його типу, кількості учасників.
2. Можливі варіанти проблем, які потрібно дослідити у межах проекту, пропонуються студентам за допомогою "мозкового штурму". Формулювання мети проекту.

3. Розподіл завдань за групами, обговорення можливих методів дослідження, пошуку інформації, творчих рішень.

4. Самостійна робота учасників проекту за своїми індивідуальними та груповими планами.

5. Поетапне обговорення отриманих результатів у групах.

6. Захист проекту.

Рекомендуємо декілька способів подолання інтернет- залежності

БУДЬ СВОБОДНЫМ

Поїздки, подорожі, екскурсії:
Дорога – спосіб не тільки
побачити нові місця і
познайомитися з новими людьми,
але і хоч на якийсь час побути
звичайною людиною

БУДЬ СВОБОДНЫМ

Праця і фізичні вправи:
Мінімум 1-2 години в день
треба виділити на тренування,
біг, ходьбу, прогулянку,
фіззарядку, роботу по дому

Читання паперових книг:

Не менше 1 години в
день виділіть на читання книг.

Не подобається художня
література – читайте професійну.

7. Колективне обговорення, експертиза, оголошення результатів, оцінювання роботи, формулювання висновків

Накопичений сьогодні в Україні та за кордоном досвід переконливо засвідчує, що метод проектів, як одна із новаційних форм навчання, сприяє інтенсифікації та оптимізації навчального процесу і дозволяє студентам аналізувати навчальну інформацію, творчо підходити до засвоєння навчального матеріалу, зробити засвоєння знань більш доступним, конструювати свої знання тощо.

У соціалізаційному аспекті участь у розробленні та реалізації проектів дозволяє їх учасникам виробити особистий погляд на події, навчитись формулювати власну думку, правильно її виражати, доводити власну думку, аргументувати й дискутувати; усвідомити значення спільних зусиль, роботи в команді; знаходити спільне вирішення проблеми; самостійно оцінювати свою діяльність.

Показниками зовнішнього оцінювання проекту мають бути:

1. Значущість і актуальність проблеми, що вивчається.

2. Коректність методів досліджень і оброблення даних.
3. Активність кожного учасника відповідно до його індивідуальних можливостей.
4. Колективний характер рішень.
5. Характер спілкування, взаємодопомоги, взаємодоповнення учасників проекту.
6. Залучення знань з інших предметів.
7. Уміння аргументувати свої висновки.
8. Естетика оформлення результатів.
9. Уміння відповідати на запитання опонентів, лаконічність і аргументованість кожного виступу.

Метод проектів як метод навчання відповідає основним положенням системи освіти: формує критичне і творче мислення як пріоритетні напрямки інтелектуального розвитку людини. Критичне мислення сприяє розвитку таких навичок, як аналіз інформації, відбір і порівняння фактів, встановлення асоціацій з вивченими явищами, фактами, самостійність, логічна побудова доказів, систематизація результатів.

Практично встановлено, що значний інтерес у студентів викликає технологія проектно-орієнтовного навчання. На таких заняттях студенти займають більш активну навчальну і особистісну позицію, заняття проходять на межі технології ділових ігор та технології колективного навчання. Ця технологія допомагає створити ситуацію успіху на заняттях.

Результативність проекту прямо залежить від умілого використання різноманітних форм навчальної діяльності. При цьому основну увагу викладачі повинні зосереджувати на тому, щоб кожен проект збагачував студентів позитивним досвідом, сприяв виробленню в них умінь аналізувати, синтезувати й оцінювати явища та події, що нас оточують та відбуваються у світі. Під час проекту студент не просто відтворює те, що засвоює завдяки своїй унікальності та неповторності, він розвиває, доповнює і вдосконалює свої уміння та навички.

Успіх проекту залежить від складу його учасників і характеру стосунків між ними. Його ще називають «творчим процесом», оскільки будується на пізнанні внутрішнього світу студента в умовах максимальної емоційної зручності, значних і систематичних творчих зусиль.

Ці та інші позиції дають підстави розглядати проектну роботу, як процес цілеспрямованого духовного взаємозбагачення педагогів і студентів в умовах сприятливого психологічного клімату діалогічної культури та інтелектуальної співтворчості. Крім того, цей метод створює можливість розвивати комунікативні здібності студентів. Оскільки проектна технологія орієнтована на досягнення мети самими студентами, тому вона є унікальною.

Висновок. Отже, проектна діяльність курсантів є важливим компонентом системи ефективної освіти та нестандартним способом організації освітніх процесів через активні способи дії (збір інформації, систематизація, аналіз, синтез, вибір оптимального варіанта, прийняття

рішень, прогнозування, планування), спрямованих на реалізацію особистісно-орієнтованого підходу в навчанні у вищому навчальному закладі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про вищу освіту» від 1 лип. 2014 р. № 1556-VII. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18...>
2. Бех І. Д. Виховання особистості : у 2 кн. / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – 546 с.
3. Большая Советская Энциклопедия (БСЭ) – Режим доступу: <http://bse.sci-lib.com/article076027.html>
4. Дьюи Дж. Педагогика и психология мышления / Дж. Дьюи. – Москва: Лабиринт, 1999. – 192 с.
5. Кильпатрик В. Х. Метод проектов. Применение целевой установки в педагогическом процессе / В. Х. Кильпатрик ; [пер. с англ. Е. Н. Янжул]. – Л. : Брокгауз-Ефрон, 1925. – 43 с.
6. Коллингс Е. Опыт работы американской школы по методу проектов / Е. Коллингс [пер. с англ. С. Тюрберт] ; под ред. А. У. Зеленко, предисл. У. Кильпатрика. – М. : Новая Москва, 1926. – 289 с.
7. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования : учебное пособие / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина. – Москва : Академия, 2007. – 368 с.
8. Олексюк О. Теоретичні основи методу проектів як педагогічної технології / О. Олексюк // Наук.-метод. журн. Пед. науки. Т. 36, вип. 23. – Миколаїв, 2004.
9. Пехота О. М. Освітні технології / О. М. Пехота. – К. : А.С.К., 2004. – 256 с.
10. Сердюк О. Особистісно-орієнтоване навчання: вища школа – концептуальна модель / О. Сердюк // Освіта. – 2003. – № 14– 16.
11. Чобітько М. Педагогічне проектування в процесі особистісно-орієнтованої професійної підготовки / М. Чобітько // Освіта і управління. – 2004. – Т. 7, № 2. – С. 121–126.
12. Шацкий С. Т. Педагогические сочинения : в 4 т. / С. Т. Шацкий. – Москва : Просвещение, 1964. – Т. 2. – 475 с.
13. Шацкий С. Т. Педагогические сочинения : в 4 т. / С. Т. Шацкий. – Москва : Просвещение, 1965. – Т. 4. – 328 с.
14. Якиманская И. С. Технологии личностно-ориентированного образования / И. С. Якиманская. – М.: Сентябрь, 2000. – 175 с.

О.А. Сушков, кандидат технических наук,
старший научный сотрудник
Институт уголовно-исполнительной службы

МЕТОД ПРОЕКТА КАК ОДНА ИЗ СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ МЕТОДИК ОБУЧЕНИЯ КУРСАНТОВ

В статье сделан анализ научных мнений ученых относительно эффективности использования в вузах проектно-ориентированного обучения. Рассмотрены научные подходы к использованию метода проекта как одной из эффективных новейших методик в учебном процессе и воспитании социально активной личности. Доказано, что проектная деятельность курсантов является важным компонентом системы эффективного образования и нестандартным способом организации образовательных процессов через активные способы действия (сбор информации, систематизация, анализ, синтез, выбор оптимального варианта, принятия решений, прогнозирования, планирования), направленных на реализацию личностно-ориентированного подхода в

обучении в высшем учебном заведении. Рассматриваются классификация, структура проекта и показатели оценки.

Ключевые слова: проектно-ориентированное обучение; метод проекта; образовательная технология; личностно-ориентированный подход; структура проекта; курсанты.

O. Sushkov, Ph.D., Senior Researcher Institute of Penal Service

METHOD OF THE PROJECT AS A MODERN EDUCATIONAL METHODS STUDENTS

The article analyzes the scientific opinions of scientists regarding the effectiveness of the use of project-oriented learning in higher education institutions. The scientific approaches to the use of the project method as one of the most effective new methods in the educational process and the upbringing of a socially active personality are examined. It is proved that the project activity of cadets is an important component of the system of effective education and the non-standard way of organizing educational processes through active methods of action (information gathering, systematization, analysis, synthesis, choice of optimal option, decision-making, forecasting, planning) aimed at realizing a person-oriented Approach in higher education. The classification, project structure and evaluation indicators are reviewed.

Key words: project-oriented training; project method; educational technology; personality-oriented approach; project structure; students .